

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Februárius' 14-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' Régens Princz, a' ki Jan. 25-dik napján Londonban bejött vala, 28-dikban, mint a' Parlamentum' kinyittatására határozott napon, az e' végre öszszegyűjtve lévő felső és alsó házaknak gyűlésében személyesen megjelent, 's ily beszédet olvasott - fel abban: —

„Lordjaim és Uraim! Kéntelen vagyok legmélyebb bánkodással jelenteni, hogy az ő Felsége betegségének állapotjában telyességgel semmi kedvező változás nem történt. —

„Folytában arról való legelkötelezőbb erőssítéseket veszek minden külső Hatalmasságoktól, hogy ők a' mi országunk eránt barátságos indulattal viseltetnek 's a' békességnek fennállását álhatatossággal kívánják. —

„Azok az ellenségeskedések, mellyekre lépni azért kéntelenittetem valahogy országunk' betsületéért az Algiriai Országlószéken bosszút álljak, szerentsésen végződtek-el. Az ő Felsége' hajós serege' fegyvereinek fényes munkái, a' Belgiumi Király' hajós seregének egy részével öszszetsatolódva, a' derék és vitéz Admiralis Vice-Gróf Exmouth' vezérlése alatt, mind azoknak a' keresztényeknek, kik az Algiriai tartományokban fogva valának, azonnal való és telyes megszabadulást eszközlöttek, 's arra kénszerítették az ott lévő Országlószéket, hogy ezen feltételt aláírja, hogy többé egy keresztényt is rab-

szolgává nem fog tenni. Meggyőződött vagyok affelől, hogy Uraságtok egy az emberiségre nézve illy fontos kötést, 's a' melly azon minémiségére nézve, mellyel végre hajtatott, a' Britannus nemzetnek illy ditsőséges, érdemlett betsre méltóztatnak. —

„Napkeleti Indiában a' Nipahli országlószékek azon magavonogatása, melly szerént egy békességkötést, mellyet az ő meghatalmazott biztosai aláírtak vala, meg erősíteni nem akart, a' hadi készületeknek megújittatására adtak vala okot. A' Fő Kományozóknak és a' Napkeleti Indiai Társaságnak bölts intézeteik, a' fegyveres seregek' álhatatosságával 's vitézségével öszszetsatolódva, hamar és szerentsésen véget vettek a' táborozásnak, 's a' békesség végetre, az előbbeni alkunak igasságos és tisztességes feltételein, ismét helyreallították. —

„Alsó házbéli Uraim! Megparantsoltam, hogy a' folyó esztendőre kívántató költségek Uraságtoknak terjesztessenek eleikbe. Ezek, az ország' jelenlévő állapotjának érett megvissgálása után 's annak valóóságos ohajtásával intéztettek el, hogy a' Státus' gazdálkodásában az ország' hátorságával 's a' józan politikával megegyezhető minden kiméllések, munkába vétetessenek. —

„Ajánlom, hogy a' jövedelmekről 's költségekről való előadást, hamari és méltó megfontolással való figyelemre vegyék az Urak. —

„Képtelen vagyok bánkodással jeleníteni Uraságtoknak, hogy az utóbb lefolyt esztendőbeli jövedelmeinkben feles Deficit adta elő magát: de engem az a remény táplál, hogy mi ezt csak hamar elenyésző okoknak tulajdoníthatjuk, 's azzal vigasztalom magamat, hogy Uraságtok eszközöket fognak találni arra, hogy Státusunk szükségait a nélkül ki fogják elégíteni, hogy a nép terheit nevelni és valami olly eszközhöz nyúlni kellene, melly ellenkezne azzal a Systemával, melynek segedelmével országunk hitelét mind ez ideig fenntartottuk. —

„Lordjaim és Uraim! Örvendek hogy jelenthetem, hogy a Parlamentumnak utolsó ülésében az új ezüst pénzeknek veretéseik eránt tett intézeink, hasonlíthatatlan sebességgel végrehajtottak. Az új pénzeknek használatánál való kiadattatását megparantsoltam, 's meggyőződve vagyok affelől, hogy ezen intézetünknek mind külső mind belső kereskedésünkre nézve hasznos következése lesz. —

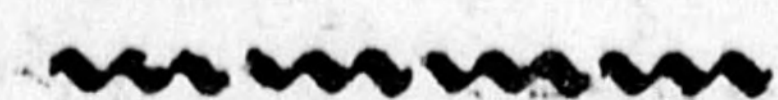
„A sokáig tartott 's nagy kiterjedésű hadakozásnak keserves következéseit, nagyobb vagy kisebb mértékben minden Európai nemzetek megéreztek, 's azokat a múlt esztendőbeli mostoha időjárás, még sokkal terhesebbé tette. Minél nagyobb keserűséget okoznak nékem az ezen országon fekvő terhek, annyival nagyobb megilletődésemre szolgál az, hogy ezek a terhek olyan természetűek, hogy nem mindig lehet őket elhárítani: hanem, a midőn én azt a nagy lelki bátorságot, mellyel nálunk ezek az inségek szenvedtek, 's azt a sikeres jótételt, mellyel a tehetősebbek ezen inségeken segíteni iparkodtak, különös örvendezéssel szemlélem, meggyőződve vagyok affelől, hogy nemzeti boldogságunknak nagy fejedelmkútfejei, még nintsenek valóságosképpen meggyengülve, 's bizodalommal remélem, hogy országunknak velle született buzgósága, mind azokon a nehézségeken, mellyek

közé keveredve vagyunk, kevés idő alatt győzedelmeskedni fog.

„Országunk belső állapotjára fordítván figyelmetességeket az Urak, kétféleképpen igasságos bosszankodásra indítatnak azon próbatételeknek szemlélése által, mellyek a nép szükségének palástja alatt, támadás' és erőszakoskodás' tüzenek gerjesztésére 's terjesztésére fordítottak. —

„Én az ő Felsége népe' nagyobb részének egyenes 's igasságos gondolkodása felől sokkal jobban meggyőződve vagyok, mint sem hogy alkalmasnak tartanám arra, hogy magát azon meherkedések által, mellyek az ő eltsábíttatására fordítatnak, megsalattatni engedje: de azonban áhatatósággal eltökéltem magamat arra, hogy semmi előre való vigyázásbeli eszközöket el ne mellőzzek a közönséges tennedességnek fenntartatására 's a rossz gondolkodású emberek' érzéseiknek semmivétetésekre. —

„Legtelyesebb bizodalommal számot tartok az Urak' segedelméhez 's azon való iparkodásokhoz, hogy az Országlásnak 's törvényeknek az a Systemája, melynek mi már megbetsülhetetlen javaival élünk, 's a melly nekünk módot adott arra, hogy azt a hadakozást, melytől az emberi nemzetnek legbetsesebb kintsei felfüggesztetve valának, példanéklül való ditsősséggel elvégezhessük, 's a melly országlási Systemát mind ez ideig, mi más nemzetekkel egygyütt, mind azok között, mellyeknek csak valaha valamely népek részesei lehettek, legtökéletesebbnek lenni esmértünk és tartottunk, tovább is fenntartathassék.“

Mikor a Princz a Carlton house nevű kastélykól a Parlamentum' kinyitására ment, az utzák, a hol el kellett menni, tele voltak tolongó sokasággal: mikor a Parlamentumból vissza felé ment, követel utánna hajtottak a szekerire. Ugyan ekkor délutáni két óra felé ezen utzák közül a Charing - Cross nevűn végig, Hunt-

na k is húsz 's egynéhány Követekből álló biztossága folytatta útját, processióval, a' Parlamentum' háza felé. A' Követek nagy tekerts írásokat vittek karjaikon, 's a' menésközben mindenféle tsintalanságokat elkövettek. Ezen írások azok a' kérőlevelek voltak, mellyeket külömbkülömb népgyülések a' Parlamentum' eleibe készítettek a' Parlamentumnak reformáltatására 's egyéb már eléggé tudvalévő tárgyakra nézve.

A' Régens Princznek a' Parlamentomi szalából való eltávozása után, a' felső és alsó házak külön szalákba menvén, a' felső házban Belső Minister Lord Sidmouth szollalt-fel legelőbb is, 's a' Lordok' eleibe terjesztette, hogy mi történt légyen Régens Princz ő Királyi Hertzegségével, mikor útját a' Parlamentumból a' Királyi kastély felé vette volna. Lord Murray James Camerarius Ur, ki a' Régens Princzel egygyüttült a' hintóban, megszollíttatott, hogy a' történetet beszéllje elő, mellyet a' Lordok meghalgtván, azonnal egyenlő akarattal meghatározták, hogy a' Princzhez ilyen írást küldjenek: — „Mi, ő Felségének igasságos és hűséges alattvalói, a' Papi és Világi Lordok, Parlamentumi tanátskozás végett öszszegyülekezve lévén, engedelmet kérünk arra, hogy Királyi Hertzegségedhez közelithessünk 's azt az undorodást Királyi Hertzegséged előtt kifejezhessük, melyre bennünket a' Királyi Hertzegséged ellen a' Parlamentumból való visszatérésekor elkövetett Attentatum felindít; és hogy Királyi Hertzegséged előtt a' mi azért való bánkodásunkat 's boszszankodásunkat kinyilatkoztatassuk, hogy az ő Királyi Felsége' Státusaiban egy oly ember lehet, a' ki egy ilyen bünt elkövethet; 's hogy végezetre ezen kívánságunkat is, melyben bizonynal egyformálog osztoznak véllünk ő Felségének minden alattvalói, kifejezzük, hogy Királyi Hertzegséged haladék nélkül minden arrakivántató vizsgálódások eránt tegyen rendeléseket; hogy ezen undorító bűnnek

indítóit felfedeztethessenek, 's a' büntető igasságnak általadattathassanak.“ — Ezen írásnak az alsó házzal való közöltetését is meghatározta a' felső ház, 's ezzel ülését félbeszakasztotta a' következő napig, a' midőn a' Régens Princzhez küldendő megköszönő jelentés felett való tanátskozáson fogja ülését kezdeni.

Az alsó házban ugyan ezen napon (Jan. 28-dikán) legelőbb is Burdett állott-fel, arról tévén előre való jelentést, hogy ő ezen naptól fogvást számlálván négy hetek múlva, a' Parlamentumnak reformáltatására nézve fog egy jóvallást (projektumot; billt) terjeszteni a' Parlamentum' eleibe. Azután a' Princz beszéde vétetett elő, 's felolvastatván, Valle tört nevű Lord, megtette a' megköszönést illető szokott jóvallást. Utánna Damsón nevű tag beszéllet, a' ki ugyan azon jóvallásnak fogta pártját. — Ponsoby azt mondotta, hogy azzal a' mit a' Princz az Algiriai történetekről beszéllet, nagyon meg van elégedve, 's a' mi a' Napkeleti Indiai környülállásokat illeti, ezekről más alkalmatossággal fog szollani. Legtöbb időt töltött az ország' inségeivel és nyomoruságaival, mellyekre nézve ilyen megjobbítást kívánt a' Princz' beszédjére adandó megköszönő jelentésbe beiktattatni: —

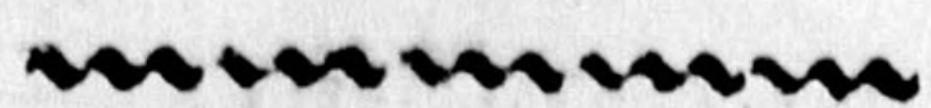
„Az alsó ház sajnálja, hogy a' kimélelésbéli eszközök, kivált a' fegyveres screegerekre való tekintetben, már régen elő nem vétettettek, 's kívánnya, hogy az ország' állapotjának igaz lélekkel való megvizsgálata munkába vétetessék.“ —

Sok tagok beszéllettek. Némelyek a' Ponsoby' megjobbítását jóvallották; máok ellenzették, 's azt tanátsolták, hogy legkisebb megjobbítás nélkül meg kell köszönni a' Princz' beszédét, melly azt teszi, hogy tökéletesen helybe kell hagyni mindent, a' mit mondott. —

Midőn ezek a' beszélgetések ekképpen folytak volna, követség érkezett a' felső háztól annak jelentésével, a' mi a' Princz

személye ellen elkövetett. Ennek felolvasatása félbe szakasztotta az alsó háznak eddig folyt tanátskozásait, 's az a' fájdalmas jelentés, mellyet, mint feljebb említők, a' felső ház a' Princzhez határozott, az alsó házban is meghatározatott, 's ezzel a' tanátskozás itt is félbe szakasztatott 's a' következő napra halasztatott.

A' *Londoni* polgár-tanáts' gyűléséről 's végzéseiről, mellyek Jan. 23-dikán történtek, már emlékeztünk röviden. Januarius' 31-dikére, a' néptől hozzá intéztetett meghívattatásnak engedvén, ismét gyűlést hirdetett a' Polgármester. Ki van a' meghívásban egyenesen fejeztetve, hogy a' (már unalomig) emlegettetett Parlamentomi reformatziórol 's egyéb ide tartozó dolgokrol fog ismét tanátskozás tartatni. Azon sok terhekről, mellyek alatt most az ország szenved, ilyen kifejezésekből álló előadást határozott Jan. 23-ikán ezen polgároknak gyűlése a' Parlamentum eleibe: Azoknak a' sok inségeknak, úgy mond, mellyeket most az ország hordozni kénytelenítettik, főbb oka az, hogy egészszen elenyészett az a' Constitutzióális Censura, melly alá az Országlás' betöltető része' tselekedetei tartoznak, 's a' mellyet tsak egy szabad, fedhetetlen, 's a' nemzetnek képét valószággal viselő Parlamentum gyakorolhat. A' nép' szomorú állapota siető-segedelmet kíván; ezt pedig tsak a' Parlamentumnak reformáitása teheti lehetségessé. A' mostani képviseletbéli rosz mérseklés mindenek előtt esmeretes dolog; p. o: a' *Kornwallisi* Grófság, egyedül több tagokat küld a' Parlamentumba, mint 15 más Grófságok; 's éppen illy közönségesen tudva vannak a' választás dolgában előfordulni szokott visszaélések is, mellyek miatt ezek a' választások többire tsak a' befolyás, penziói-'s hivatal-ígérés resultatumai, 's több effélék.

Az Algiriai dolgokrol, melyről a' Régens Princz beszédjében is emlékezet vala, így ír a' *Hamburgi* újságlevelek szerént onnét

Algiriából egy tudósító: — „*Európában* mint látszik azt hiszik, hogy ez a' város és vár (Algiria), tsak nem egészszen semmivé tétetett 's olly állapotra juttatódott, hogy legalább 50 esztendőig senkinek nem áthat. De éppen nem így van a' dolog; az erősségek és bástyák már egészszen helyre állittattak; 20 tsajkák, ágyukkal felkészülve, és egy Brigg, 12 vagy 14 napok múlva ki foguak evezni a' tengerre, a' tengeri ragadozásnak folytatása végett. Azokat, kik eddig ide fogságra estek, rabszolgáknak nevezték, ezután *hadi foglyoknak* nevezik. De, fájdalom! ez a' névváltoztatás nem tette jobbá ezen szerentsétleeknek állapotját. A' Dey egy próbákra termett, nagyon munkás, 's ritka bátorsággal és személyes vitézséggel bíró ember. Mi itt majd semmit se tudunk azokból, a' mik Európában történnek, tsak hébe hóba látunk egyegy Fr. újságlevelet.“

Watson az öreg, minekutánna a' halálos vád alól feloldoztatott volna, Jan. 25-dikén kibotsáttatott a' fogházbol, de elegendő zálogot kénytelenített adni azéránt, hogy ha a' kissebb bűnét az ítélőszék' eleibe ismét elészollittatik, haladék nélkül elé álljon.

Az a' gyűlés, mellyet Hunt, mint közelébb röviden említettük, Jan. 24-dikén a' *Korona* nevü kortsma' szalájában tartott, kiváltképpen azért volt igen szembetűnő, hogy ezen gyűlésnek tagjai magokat, külömbkülömb városokban tartatott gyűlések' Követeinek adták-ki, 's ezen közgyűlést *Conventnek* nevezték. Hunt, *Brokkes*, és *Cobbet*, London' *Westminster* nevü részének képét viselték, vagy úgy voltak jelen, mint ennek küldöttjei. Ez a' *Cobbet* újságot ad-ki *Westminster* terben, mellyet ő, azért, hogy a' köz nép annál inkább olvashassa, igen oltsón ad, 's azért az ő újságát mások tsufszágból két pénzes újságnak nevezik. Ezen gyűlésben, a' társaság' meghívására Májor *Cartwright*

últ-elől. A' Ministeri Kurir nagyon kikelt ezen gyűlés ellen, azért, hogy magát Követek' Conventjének nevezte: —

„Kitől kapták, így kiált-fel a' Kurir, ezek a' Követek a' magok teljes hatalmokat? Melyik város, melyik falú bizta reájok a' maga ügyének felvételét's oltalmazását? Mondotta-é nekik a' nép azt, hogy ő a' jelenlévő Országlóhatalomra réa' únt légyen? Bizta-é azt reájok, hogy számára új Constitútziót készítsenek? Hol van Sir Burdett Francis? Nem mutatja magát. Tsak a' takaró megett lappang, várván, hogy valyon mitsoda útakat fognak ezen népgyűlések magok eleibe venni. Majd ő is elé fog állani a' rejtekből.“

Északi Amerika.

Azóltá, hogy az Egygyesült Státusok lábra kaptak, ezeknek országlószéke eleitől fogva arra törekedett, hogy az Északi Amerika' napkeleti és napnyugoti partjai között fekvő véghetetlen vidékeket megismerhesse. Eleb Clark e és Levis a' tengeren küldettettek-el, hogy a' tulsó partokhoz evezvén, onnét, napnyugotrol, nyomuljanak-be, a' belső vidékekkel való esmerkedés végett: Pike pedig a' szározon küldetett-el, hogy napkeletről napnyugotra folytassa útját befelé. Mondják, hogy lett is volna már ezen első iparkodásoknak az a' sikere, hogy a' Columbia nevű nagy viznek torkánál egy kis coloniát fundáltak-meg: de a' melyről még eddig nem sokat olvastunk. Most úgy látszik, hogy még nagyobb tüzzel ismét munkába akarják a' szabad Északi Amerikaiak ezt a' nagy munkát venni. Tudjuk, hogy a' tsaknem véghetetlen kiterjedésű Luisiánának elnyerése, melly nagy mezőt nyitott nekik, jó fekvése által erre a' nevezetes Speculatióra. A' Mississippi nevű nagy víz Északrol folyik-le, Luisiánán végig, és Uj-Orleannál szakad, néhány torkokkal, a' Meksikói öbölbe. Ha ezen folyón felfelé evez az ember, ennek jobb partjánál találja egy más hasonló oriási nagyságu viznek torkát, a'

melly napnyugotrol kanyarodik-le ide és szakad itt belé a' Mississippibe. Ezen viznek neve Missouri. Most tehát már azon jár-tatja ismét az eszit az Egygyesült Státusok' Országlószéke, hogy legelőbb is ennek a' Missurinek folyását vizsgálta-meg ennek egész eredetéig, 's azután pedig azt, hogy valyon találtatik-é a' Missouri eredetétől nem messze, mint beszélnek, ismét egy más oly folyónak eredete, a' melly innét napnyugotra vévén folyását Északi Amerikának napnyugoti partjánál szakad a' tengerbe? Ha ezt a' két vizet tsatornák által összekötni lehetne, így gondolkoznak az Amerikaiak, ezeknek 's még a' Missippinek segedelmével, Uj-Orleantól fogva egyenesen lehetne által menni a' tsendes tengerre, 's tovább. Két expeditziót határozott-meg az Elölülő, hogy ezen vizsgálódásokra útnak induljanak. Az egygyik most is a' tengeren teszi az útát. A' Cap Hornt (vagy a' Horn nevű tengerrenyuló hegyet) megkerüli 's úgy evez felfelé az Északi Amerika' napnyugoti partjához. A' másik expeditzió pedig azon Fort Louis nevű erőstől indul be az Ország' részeire, a' melly erősség a' Missurinak a' Mississippi-be való szakadásánál találtatik. Ezen expeditzió mindenütt a' Missouri' folyását követi, míg annak kútfejéhez nem ér; a' honnét mind addig nyomakodik továbbtovább napnyugotfelé, míg a' tengeren oda evezett expeditzióval szembe nem találkozik. Egyéb eránt is minden iparkodással azon van az Országlószék, hogy a' Missuri mellyékein találtató tartományokat, a' mellyek igen termékenyek és kedves szelid égtájok van, minél virágzóbbakká 's népesebbekké tehesse.

Napnyugoti India.

A' Sz. Domingo, 's Szent Tamás szigeteikről érkezett levelekből ezeket szemelték össze az Európai irók: —

„Guadaloupe' szigetére megérkezett az új Frantzia Királyi fő Számtartó: de még eddig semmi új intézeteket nem tétetett

ott; minthogy a' kereskedés' útja egészen bedugulva van; senki nem meri semmi próbatételek által veszedelmeztetni a' pénzt; jobbnak tartja zár alatt interes nélkül hevertetni, mint magát a' tőke pénzt is veszedelmeztetni. — Egy más nem kisebb veszedele n, a' melly *Gardiloupen* uralkodik, a' sárga hideg, melly oly kegyetlenül pusztit, hogy volt oly nap, mellyen 100 ember meghalt. — *Antigua* nevű Anglus szigeten, harmada a' népek már kihalt ugyan ezen rigoló nyavalyában.

„Az a' támlás' tüze, melly *Barbados* szigeten, *Surinamban*, és másutt is mütogatja magát, *Cristoph* Király által élesztetik, ki nek, mint látszik az a' plánuma, hogy ezen *Napnyugoti Indiai* szigeteket, mind egy fő alá hajtván, belőlök egy nagy Sziget-Monarchiát formáljon: A' *Mexikói* és *Venezuelai*, mint a' fele százú kortsos (*Creol's* *Mulatt*) insurgensek ellenben minyájan *Republikai Országlásoknak* fundálásán iparkodnak. — A' *Sz. Domingói Szeretsenek* már tzukor helyett a' gabonatermesztést is próbálgatják. Nagyon aprósze ne van ugyan az ott termő gabonának, de egyéb eránt igen jó lisztet ad.

„*Sz. Domingón* különös jelenésnek tartják némelly effélékre figyelmező Politikusok, azt, hogy ott a' Monarchiai és Republikai Országlások fennállhatnak egymás mellett. *Christoph* a' szigetek egy harmadrészét; legfényesebb Monarchai Udvari pallérozdással kormányozza; *Pethion* Republikai, 's még pedig az Északi Amériikai egygyesült Státusokéhoz nagyon hasonlító Constitutziót fundált - meg; a' szí-

get' harmadik részét még a' Spanyolok bíráják, 's ők is Monarchiai törvényekkel országolnak, mint *Cristoph*.

Utolsó Elegyes Jegyzések.

Ma kezűkhöz jött levelekben olvasuk, hogy az a' kő, mellyel mint feljebb írtuk, az Anglus Régeas Princznek hintójára hajtottak, ennek ablakát összetörte. — Mint más levelek mondják, sem a' Parlamentom' háza felé sem vissza felé való menetekor nem nyilatkoztatott a' nép, tapsolás, vagy egyéb jeladások által semmi örvelezést. Mindenek halgattak. — Ismét más levelekszerént vissza érkezvén a' Princz a' Parlamentumból a' kastélyba, a' Belső Ministert azonnal magához hivatta 's ennek a' történetet elbeszélvén, maga egyéberánt ezen egész történetre nézve oly erős és nagy lelkúságot mutatott, mint a' milyent az ő Kir. Hertzegsége attya éppen hasonló környülállások között mutatott volt. Azután egy minden napi hintóba ülven, ismét ki ment *Brightonba*, *London* városa sok olyan jó lakosainak áldása által kísértetvén, a' kik az ő K. Hertzegsége ellen néhány gonoszok által elkövetett méltatlanságért méltán buslalkodnak.

Egy magános ember éppen akkor, mikor a' Princz' hintaja' ablakát betörték, egy más *Scott Tamás* nevűt, nyakon kapván elfogott azért, hogy a' népet a' Princz lovas testörzői ellen ingerlette, sőt egygyikhez hozzá is ütni mérészelt. Egy szabómesterembert is elfogtak hasonló szemtelenkedésért. Mind ketten Politziai vizsgálás alá vonattattak.

Febr. 11-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltózedulában 363 7s8 — forintot,
— egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Febr. 12 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltózedulában 360 2s3 — forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Febr. 13-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltózedulában 362 1s2 — forintot.
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr. adtak.